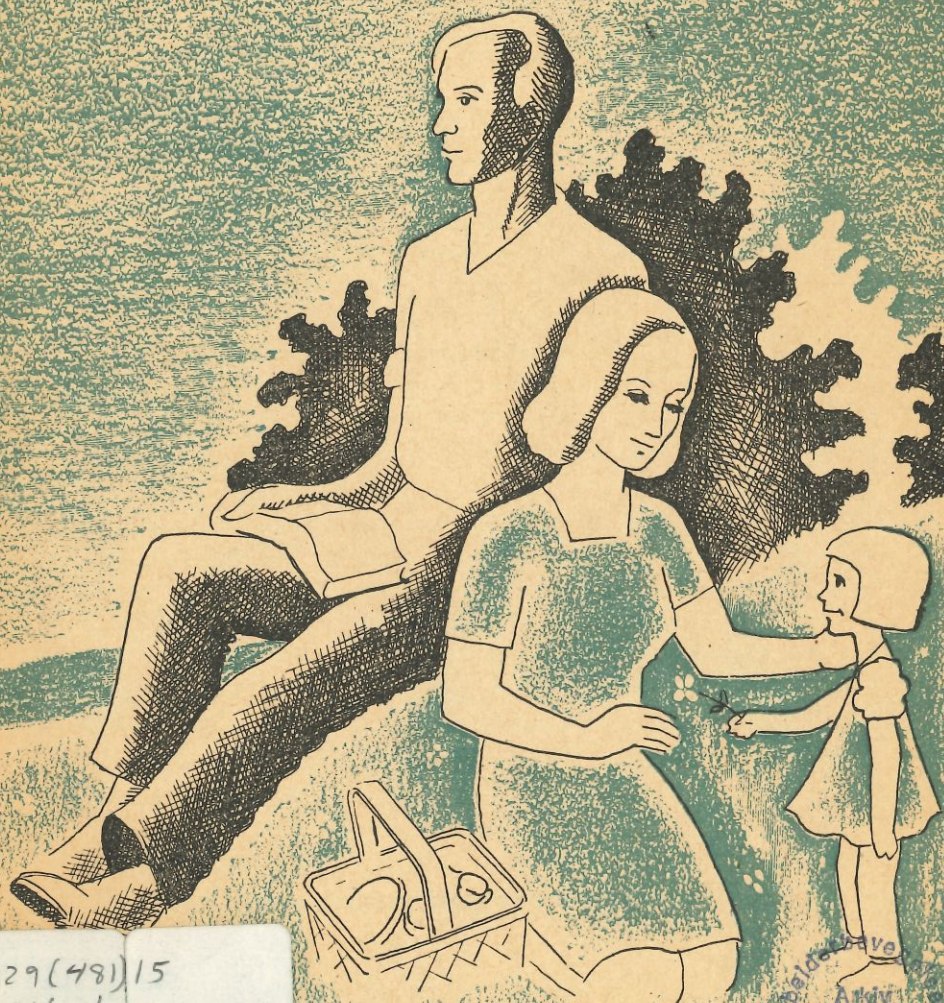

FOLKETRYGDEN

329(48)15

N8161/

1949

Arbeidsveien
Arkiv
Oslo
Bibliotek

Folketrygden.

Den eldste form for sosial hjelp fra samfunnets side er fattigforsorgen. Ordnet fattigforsorg ble gjennomført hos oss ved fattigloven av 1845. En opprettet den gang kommunale fattigkommisjoner som skulle sørge for at personer som ikke hadde noen mulighet for å skaffe seg det nødvendigste til livets opphold, fikk støtte av det offentlige. Denne hjelpen omfattet foreldreløse barn, gamle, vanføre og syke.

Den omfattende industrialiseringen som foregikk i forrige århundre, skapte en klasse av lønnsarbeidere som ikke hadde noen økonomisk sikkerhet hvis de ved ulykke eller sykdom mistet inntekten sin. Samfunnet måtte derfor finne andre og mer effektive former for stønad enn den fattigforsorgen kunne gi. De store fattigdomsårsakene ble etter hvert dekket ved at det ble etablert særskilte sosialforsikringer (trygder). Den første av disse sosialforsikringene fikk vi i 1894. Det var ulykkestrygden for industriarbeidere.

I løpet av de vel 50 årene som er gått siden den gang har vi fått en rekke nye trygdeordninger. De er blitt til under skiftende politiske forhold og er ikke systematisk bygd opp. Dette bærer trygdene våre i høyeste grad preg av i dag.

Da krigen kom, hadde vi 5 forskjellige trygder: ulykkestrygd, syketrygd, blinde- og vanføretrygd, alderstrygd og arbeidsløshetsstrygd. Loven om barnetrygd fikk vi i 1946. Vi har altså nå 6 forskjellige trygdeordninger. Administrasjonen av

disse trygdene er både komplisert og uoversiktlig. Finansieringen av de forskjellige trygdene skjer etter høyst ulike prinsipper, dels gjennom skatter, dels ved premier som igjen er sammensatt av en del fra de trygdede, en del fra arbeidsgiverne, en del fra kommunene og en del fra staten.

Det er derfor klart at det er et stort behov for å samordne og rasjonalisere vårt sosiale trygdesystem. Arbeidet med det var begynt før krigen, men var ikke kommet så langt at en hadde noen fast plan å bygge på.

Fellesprogrammet.

Etter krigen ble saken på nytt reist, bl. a. i de politiske partiers fellesprogram av 1945, hvor det heter:

«Sosiallovgivningen utvikles med sikte på å gjøre forsorgsvesenet overflødig. De sosiale trygdeordninger samarbeides så vi får en felles trygdeordning ved sykdom, uførhet, arbeidsløshet og alderdom. Spørsmålet om barnetrygd tas opp til ny behandling.»

Kravet om en samtrygd som Fellesprogrammet stilte, ble en av de oppgaver som statsråd Sven Oftedal fikk som sosialminister. Han regnet denne oppgaven som en av de største han hadde fått, og gikk løs på den med den energi og dristighet han ellers gikk til sine oppgaver med. Dessverre døde han før han fikk ført den fram, men den planen som ble lagt fram 19. november i fjor i form av Stortingsmelding nr. 58, var ved hans død kommet så langt at meldingen på alle vesentlige punkter har det innhold og den form han var blitt stående ved.

Denne stortingsmeldingen er ikke et endelig utformet forslag til en lov om folketrygden. Meldingen kan nærmest betegnes som et diskusjonsgrunnlag, eller en plan for hvordan saken kan løses.

Det er ikke vanlig praksis å legge sosiale saker fram for Stortinget på denne måten. Framgangsmåten er imidlertid vel kjent i England. Der legger regjeringen ofte fram en sak i form av et såkalt «white paper» som bare inneholder hovedprinsip-

pene for hvordan saken kan gjennomføres. Parlamentet får da anledning til å diskutere den, før regjeringen legger fram sitt endelige forslag i saken. Det er denne framgangsmåten en har hatt for øye når det gjelder folketrygden. Statsråd Oftedal mente nemlig at hvis denne saken skulle bli løst på en tilfredsstillende måte, var det ikke tilstrekkelig å overlate den bare til sakkyndige komiteer og departementale eksperter. Stortinget og folket måtte få anledning til å uttale seg om planen og komme med innvendinger og endringsforslag, før et endelig forslag ble lagt fram av Regjeringen.

Folketrygdens viktigste oppgaver.

Hovedtanken i planen er at de spesielle trygder for sykdom, for arbeidsløshet, for ulykker og for alderdom osv. skal samordnes i en felles trygdeordning med ens finansiering og felles administrasjon. Det vil ikke da bli en spesiell syketrygd eller en spesiell alderstrygd, men en trygd (folketrygd) som gir stønad i de og de bestemte tilfelle.

Den annen oppgave er å få bygd ut trygdesystemet slik at en kan gjøre forsorgsvesenet mest mulig overflødig. Det viktigste er da å få med i trygden de arbeidsuføre i en alminnelig uførestønad. Dernest å få med i systemet en forsørgerstønad og en enkestønad.

Videre er det viktig at trygden gjøres så omfattende som mulig når det gjelder hvem som skal ha rett til stønad. Det er bare arbeidsløshetsstønad og yrkesskadestønad som må få begrenset omfang. De andre stønadsformene skal omfatte alle, uansett yrke eller inntekt.

For syketrygden vil denne utvidelsen bety at hele folket vil komme med i folketrygdens ytelser ved sykdom.

Forandringer i syketrygden.

Syketrygden inntar noe av en særstilling i vårt trygdesystem i dag. Den har som kjent to oppgaver: å yte stønad til

sykebehandling og å yte sykepenges m.v. I virkeligheten er det to helt forskjellige ytelser, og i og for seg behøver det ikke å være noen sammenheng mellom de prinsipper samfunnet ordner en sykepengestønad på og de prinsipper det ordner og finansierer sykehjelpytelsen på. Da alle de andre formene for stønad folketrygden skal gi er kontantstønad, har en foreslått å skille mellom sykehjelpytelsen og sykepengeytelsen. Sykepengestønaden har en knyttet til de andre formene for kontant stønad som folketrygden skal gi, mens sykehjelpytelsen er sett i sammenheng med det offentlige helsestellet.

Når det gjelder sykehjelpytelsen, kunne en enten ta den helt ut av folketrygden, slik at denne bare ble en kontanttrygd. Sykehjelpytelsen kunne en slå sammen med det offentlige helsestell, og la befolkningen få et fritt helsestell som ble dekket gjennom beskatningen. En annen måte var å ta både sykehjelpytelsene og det offentlige helsestellet inn i folketrygden og finansiere det gjennom den. I forslaget har en ikke valgt noen av disse prinsipielt mest vidtgående utveier.

En er blitt stående ved at sykehjelpytelsen skal være en del av folketrygden, men at en trekker inn i trygden *all kurativ behandling*, også den som nå blir helt eller delvis dekket av det offentlige utenom syketrygden. En del utgifter vil da bli flyttet over fra stat og kommune til trygden, men en oppnår at administrasjonen på denne måten blir meget enklere.

Det forebyggende helsearbeidet vil fortsatt ligge utenfor trygden.

Fri legehjelp og sykehusopphold.

Det største problemet når det gjelder sykehjelp for hele folket, er hvordan en skal ordne godtgjøringen til legene. Nå beregner legen seg honorar for hver konsultasjon og hvert besøk, og pasienten får sine utgifter refundert etter bestemte satser, som ligger under det legen forlanger. Denne måten å lønne legene på er ikke særlig praktisk hvis en skal legge opp en rasjonell og effektiv ordning av legetjenesten, og det er særlig

viktig når trygden skal dekke utgiftene til legebehandling for hele folket.

I stortingsmeldingen er foreslått at legen får en *fast årlig grunnlønn*, fastsatt dels etter hvor stor befolkningstettheten er i det distriktet han arbeider og dels ut fra den utdannelse legen har. I tillegg til denne faste lønnen, skal han få en viss betaling pr. år for hver person eller familie som velger vedkommende til sin lege. Denne ordningen av legenes betaling er både rasjonell og forsvarlig og vil samtidig kunne bevare de verdifulle sider ved det systemet vi har nå, bl. a. at pasienten selv kan velge lege, og legen bestemmer hvor mange pasienter han ønsker å ha. Systemet må tilpasses for de særlige forhold som gjelder for spesialister.

Sykehjelp skal ytes så lenge det er nødvendig, altså uten noen tidsbegrensning.

Sykepengene.

Det er reist spørsmål om det er nødvendig at det gis sykepenges for alle med selvstendig erverv, men det er likevel foreslått å ta dem med. Etter det vil alle sysselsatte få sykepenges, enten de er arbeidstakere eller selvstendig ervervsdrivende. Det foreslås imidlertid at selvstendige ervervsdrivende skal ha en karenstid for sykepenges på 12 dager. For arbeidstakere foreslås 3 dager som er den samme karenstid som nå.

Selvstendig ervervsdrivende skal etter forslaget få sykepenges etter en lavere fast sats, uansett inntektens størrelse, men det er foreslått at de skal få adgang til å tegne en tilleggsforsikring for høyere sykepenges. Denne tilleggsforsikringen må i tilfelle tegnes sammen med frivillig yrkesskadeforsikring. På den måten blir det bare ett sett frivillige medlemmer.

De nye trygdegrenene.

En av hovedoppgavene i folketrygden er som før sagt å få gjennomført de trygdegrenene vi ikke har. Det er i første rekke uførepensjon, forsørgerstønad og enkestønad.

Uførestønad skal, som navnet sier, ytes til dem som er varig arbeidsuføre på grunn av legemlig lyte, sykdom eller skade. De største gruppene her er de tuberkuløse, revmatikere og personer med poliomyelitt. Vanskeligheten er her å utforme et uførebegrep slik at en får en sosialt forsvarlig ordning, men samtidig hindrer misbruk.

Forsørgerstønad skal gi økonomisk hjelp til enker, fraskilte, separerte, forlatte og ugifte mødre som *forsørger* barn under en viss alder, i de tilfellene hvor pensjon, bidrag eller liknende er utilstrekkelig til å sikre barna et skikkelig underhold.

Enkestønad skal hjelpe kvinner som er blitt enker, men som ikke har barn eller hvis barn er blitt voksne. Det er imidlertid ikke meningen at enhver kvinne som mister sin mann skal kunne få stønad. Det er forutsatt at det tas hensyn til hvor gammel hun er, hvor lenge hun har vært gift, og om hun har fått forsørgerstønad for barna mens de var små.

Arbeidsløshetsstrygden.

Stønad til arbeidsløse vil stort sett omfatte de gruppene, som kommer inn under arbeidsløshetsstrygden i dag.

Stønad ved yrkesskade.

Yrkesstønad er en videreføring av de ulykkestrygdene vi har nå.

Det er anført at det kunne være meget som talte for å sløyfe spesielle regler for stønad ved yrkesskade, når en får en alminnelig uførestønad som også vil dekke arbeidsuførhet på grunn av ulykke og en forsørgerstønad og en enkestønad som vil kunne tre istedenfor etterlatterentene i ulykkestrygden. Men de gruppene som nå er spesielt trygdet mot arbeidsulykker ville sikkert sette seg imot dette. En alminnelig uførestønad ville trolig heller ikke komme opp i de stønadssatsene som ulykkestrygden har. Det er også atskillig som taler for at den

som blir utsatt for en arbeidsulykke får en ekstraerstatning utover det en alminnelig uførestønad kan gi.

I planen er det derfor foreslått en yrkesskadestønad utvidet til å omfatte alle arbeidstakere, unntatt husarbeidere. Unntaket skyldes ikke at det ikke er behov for å ta husarbeidere med, men administrasjonen antas å bli for vanskelig, bl. a. innkrevningen av premier fra de forskjellige arbeidsgivere.

Selvstendig ervervsdrivende skal etter planen få adgang til å delta frivillig i yrkesskadetrygden, slik som de nå kan det i ulykkestrygdene.

Forskjellen mellom pensjonstrygder og inntektstrygder.

Sykepengestønad og arbeidsløshetsstønad tar sikte på å dekke forholdsvis kortvarig bortfall av inntekt, mens de andre grenene: alderstrygden, uføretrygden, barnestønad, forsørgerstønad, enkestønad og yrkesskadestønad, tar sikte på å dekke langvarige tilfelle. De forskjellige grenene i folketrygden er i samsvar med dette delt i to hovedgrupper: *Inntektstrygdene* og *pensjonstrygdene*. Delingen har vesentlig betydning for de satsene som er foreslått.

Stønadssatsene i inntektstrygden.

I inntektstrygdene varierer satsene etter den inntekt trygden skal erstatte. For å forenkle administrasjonen har en imidlertid foreslått en inndeling i 4 inntektsgrupper med hver sin dagpengesats. De 3 laveste gruppene omfatter inntekter inntil 5 000 kroner, med dagpenger fra 3 til 5 kroner. 4. inntektsgruppe omfatter alle med årlig inntekt over 5 000 kroner. Dagpengene er her satt til 6 kroner for en enslig. I tillegg til dagpengene skal det være et tillegg for hustru og første barn på 2 kroner dagen for hver og 1 krone dagen for hvert av de andre barna.

Disse satsene vil altså gjelde ved sykdom og arbeidsløshet.

For selvstendige foreslåes sykepenger med 4 kroner dagen for enslig uansett inntekt, med adgang til å tegne frivillig tilleggstrygd som gir rett til 6 kroner dagen.

Hvor lenge det skal utbetales stønad.

Det foreslåes som hovedregel at stønaden i inntektstrygden skal utbetales inntil ett år. Sykepenger skal således betales i ett år. Hvis sykdommen varer lenger, går vedkommende over på uførestønad.

For arbeidsløshetsstønaden betyr det en vesentlig forlengelse mot det som gjelder nå. Som utgangspunkt foreslåes at en arbeidstaker som har vært i arbeid i 26 uker skal ha rett til stønad i 13 uker. Har han vært i arbeid i flere år — bortsett fra ferie, sykdom o. l., skal han ha rett til stønad i ytterligere 39 uker, altså tilsammen ett år. Under visse omstendigheter er det antydnet at en kan søke om stønad lenger enn ett år.

Satsene i pensjonstrygden.

Prinsippet i pensjonstrygdene er at satsene skal være store nok til å sikre pensjonistene en forsvarlig levestandard. Det foreslåes en felles minstesats på 900 kroner året for enslige og 1 500 kroner for ektepar. (Til sammenlikning kan nevnes at minstesatsene i alderstrygden i dag er 800 kroner i byene og 720 kroner på landet for enslige og 50 pst. høyere for ektepar.) Fordi levekostnaden i de enkelte deler av landet varierer sterkest med boligkostnadene, er det foreslått at det til minstepensjonene skal gis boligtillegg gradert i 4 grupper. Boligtillegget øker fra 0 i gruppe I til 300 kroner i gruppe IV for enslige, og fra 0 til 450 kroner for ektepar. Den samlede pensjon i høyeste gruppe blir altså 1 200 kroner for enslig og 1 950 kroner for ektepar. Barnetilleggene blir foreslått satt til 500 kroner for første barn og 300 kroner for hvert av de øvrige.

Kommunene skal beholde adgang til å foreslå høyere pensjonsbeløp enn minstesatsen, slik som det er for alderstrygden

nå. En må derfor kunne regne med at en del kommuner vil holde høyere satser, også høyere enn de som er foreslått i bostedsgruppe IV.

Barnetrygden.

Nå betales det barnetrygd på 180 kroner året for alle barn under 16 år som vedkommende forsørger mer enn ett. I Folketrygden er det foreslått at satsen blir satt til 200 kroner året for barn under 7 år og 300 kroner for barn fra 7 til 16 år. Det er ikke foreslått at stønaden skal utvides til også å omfatte det første barnet under 16 år.

Yrkesstønaden.

Når det gjelder satsene i yrkesstønaden er lagt til grunn de satsene som nå gjelder i ulykkestrygdene. Det vil for en 100 pst. invalid si som alminnelig sats 1 800 kroner og 1 200 kroner for fiskere. I tillegg kommer de samme bosteds- og barnetillegg som i pensjonstrygden ellers.

I tabellen bak vil en kunne se forskjellen mellom de satsene som gjelder trygdene i dag og de stønadssatsene som foreslåes i folketrygden. De vesentligste forbedringene finner en når det gjelder forsørgertilleggene og bostedstilleggene. Grunnen til at satsene ikke er foreslått vesentlig forhøyet er at en har sett det som viktigere i første omgang å få gjennomført de stønadsformene som vi nå mangler, framfor å høyne satsene i de trygdene vi har. Det må også tas med i betraktningen at det er foreslått en modifisert indeksregulering av satsene som vil føre til at de vil bli automatisk regulert ved større endringer i pengeverdien.

Administrasjonen og finansieringen av folketrygden.

Det vil koste ca. 765 millioner kroner i året å gjennomføre de tiltakene som er foreslått i folketrygden. Til dette kommer kommunale tilleggspensjoner som er anslått til om lag 25 millioner kroner.

Utgiftene ved de forskjellige trygdegrene er anslått slik:

Syketrygd	325 mill. kr.
Arbeidsløshetsstrygd	25 « «
Alderstrygd	150 « «
Uføretrygd	85 « «
Yrkesskadetrygd	25 « «
Barnetrygd	105 « «
Forsørgerstrygd	25 « «
Enketrygd	
Sum	740 mill. kr.
Administrasjonsutgifter	25 « «
I alt	765 mill. kr.

For året 1947/48 var utgiftene til sosialtrygdene i Norge om lag 415 millioner. Forslagene i folketrygden betyr altså en øking på om lag 350 mill. Av denne økingen er 37 mill. overføringer fra staten og kommunene av helseutgifter som disse nå bærer. Likevel representerer økingen et ganske betydelig beløp, og dog er den ikke mer enn godt og vel halvparten av det beløp staten i dag yter som pristilskott til forbruksvarer.

Hvordan trygden skal finansieres.

Det trygdesystemet vi har nå finansieres som kjent fra 4 forskjellige kilder: de trygdede selv, arbeidsgiverne, staten og kommunene. De trygdede betaler i dag sin premie til syke- og arbeidsløshetsstrygden, som også arbeidsgiverne betaler en del av. Premiene i ulykkestygdene for industriarbeidere og sjømenn betales helt ut av arbeidsgiverne.

Mesteparten av utgiftene til alderstrygden og barnetrygden betaler staten, dessuten betaler staten en mindre del av sykestrygden, og hvis arbeidsløshetsstrygden får underskudd, skal staten dekke det.

Kommunene er pålagt en lovbestemt andel av utgiftene i alle trygdene unntatt ulykkestygd.

I folketrygden er det foreslått at de trygdede skal betale en *folketrygdavgift* utliknet etter de samme regler som for alderstrygdavgiften nå, mens premiene til syke- og arbeidsløshetsstrygden skal falle bort.

Folketrygdavgiften er satt til 3 pst. av antatt inntekt, altså 1.8 pst. mer enn det som nå betales i alderstrygdavgift. Men syketrygdpremiene og arbeidsløshetspremiene vil som sagt falle bort, og de utgjør 2.5 pst. av inntekten hos en arbeidstaker som tjener 4500 kroner. Sammen med alderstrygdavgiften belastes altså en slik inntekt med tilsammen 3.7 pst. i trygdepremier og avgifter. En avgift til folketrygden på 3 pst. vil altså bety en reduksjon for en slik inntekt.

Stort sett kan en si at omleggingen vil bety en reduksjon for inntekter under 5000 kroner. For høyere inntekter vil det bety en øking, men den vil først gi noe større utslag ved inntekter over 6—7 tusen kroner.

Det er enkelte deler av folketrygden som bare kommer arbeidstakere til gode. Dette gjelder arbeidsløshetsstrygden, de høyere sykepengene i de høyere inntektsgruppene og yrkesskadetrygden. Utgiftene til disse trygdene foreslår en skal dekkes gjennom *premier fra arbeidsgiverne*. De skal skrives ut i forhold til det beløp hver arbeidsgiver tilsammen betaler ut i lønninger. Utskrevet etter 1³/₄ pst. vil det bli omtrent det samme som det beløp på 65 millioner som arbeidsgiverne betaler i trygdepremier i dag.

Det er foreslått at *kommunene* skal betale 25 pst. av det trygden koster i vedkommende kommune. Dette er dobbelt så meget som det kommunene nå har i utgifter til minstepensjonene i alderstrygden og av deres andel av barnetrygden. På den annen side vil særlig uføretrygden, omleggingen av sykestrygden og forsørgerstrygden føre med seg store lettelser på kommunenes forsorgsbudsjetter. Tar en omsyn til dette, vil nettoøkingen i kommunenes utgifter neppe bli over 100 millioner.

kroner. Med en viss øking i skatteinntektene, skulle det være mulig for kommunene å få dekket denne utgiftsøkingen, selv om en også må regne med de store kravene til kommunenes finansieringsevne som vil bli stilt på andre områder.

Når det gjelder *statens bidrag* til finansieringen av folke-trygden, har en tatt utgangspunkt i den andel staten nå yter til de sosiale trygdene. For året 1947/48 utgjorde den 106 mill. kroner. Legger en til statens del av de utgiftene til helsestellet som folketrygden etter forslaget vil overta, kommer en opp i 124 mill. kroner. Videre har en bygd på den kjensgjerning at i årene 1936 til 1938, nyttet staten temmelig nøyaktig halvparten av den inntektsøkingen som skyldtes økingen i nasjonalinntekten til sosiale utgifter. Hvis en forutsetter at staten i den kommende 6-års-perioden vil avse en tilsvarende del av de økte skatteinntektene til sosialpolitiske tiltak, får en et beløp på mellom 130 og 140 mill. kroner. Sammen med det staten nå betaler ut til disse formål, blir det tilsammen om lag 260 mill. kroner, som er det en regner med som statens andel.

Fordelingen av utgiftene til trygden.

Folketrygdens inntektsbudsjett vil under disse forutsetninger stille seg slik:

Folketrygdavgift (3 %)	186	mill.	kr.
Arbeidsgiverpremie etter 1 ³ / ₄ %	70	«	«
Kommuneandel	191	«	«
Statstilskott	260	«	«
I alt	707	mill.	kr.

Dette er 58 mill. kroner mindre enn de 765 mill. kroner som en har beregnet at Folketrygden vil koste. Det er ikke gjort noe framlegg om hvordan disse 58 mill. skal dekkes. I meldingen sies det at en senere — under hensyn til de økonomiske forhold på den tid saken blir aktuell — får ta stilling

til om det skal skje ved øking av trygdeavgiften til 4 pst. eller ved andre direkte eller indirekte beskatningsformer.

Administrasjonen av folketrygden.

Når det gjelder administrasjonen, har en foreslått en sterk forenkling mot det vi har nå, og det er kanskje på dette området at fordelene ved nyordningen trer særlig klart fram.

Lokalt skal det bare være ett trygdekontor ledet av én trygdenemnd, som får å gjøre med alle grenene av trygden, både inntektstrygdene, pensjonstrygdene og sykehjelpytelsene.

Som nytt administrasjonsorgan er foreslått opprettet trygdenemnder og trygdekontorer i hvert enkelt fylke. Fylkestygdene skal for det første administrere godtgjøringen til legene. På den måten får en større enhet til fordelingen av legenes faste lønn enn den enkelte trygdekommune vil være, men hovedgrunnen er at en ikke kan gå ut fra at en lege bare vil ha pasienter fra en enkelt kommune. Både for reguleringen av og kontrollen med legens godtgjørelse, vil det derfor være nødvendig med en administrering på fylkesbasis.

Utgiftene ved sykehusbehandling skal dekkes gjennom fylkestygdkontorene. En regner med at sykehusene på den måten vil bli bedre utnyttet og at belastningen på de forskjellige kommunene blir jevnere. Det er forutsatt at fylkestygdene ikke skal behøve å bli belastet med spesialregninger for hver enkelt pasient, men dekke omkostningene etter antallet liggedager. Dekningen skal skje etter satser som svarer til de virkelige utgifter som sykehusene i fylket har, og ikke som nå etter satser som bare dekker utgiftene delvis og fører til store driftsunderskudd ved sykehusene.

Transportutgiftene i forbindelse med sykehjelpen skal også dekkes på fylkesbasis. Disse utgiftene har nøye sammenheng mellom legetjenesten og sykehusbehandlingen, og varierer dessuten sterkt fra kommune til kommune. I den mon de varierer fra fylke til fylke, er det foreslått at Rikstrygdeverket skal yte direkte utjevningsbidrag.

Fylkestrygdenemndene skal også få til oppgave å avgjøre spørsmålet om uførhetsgrad, fordi det er viktig at en her får en mest mulig ensartet bedømmelse.

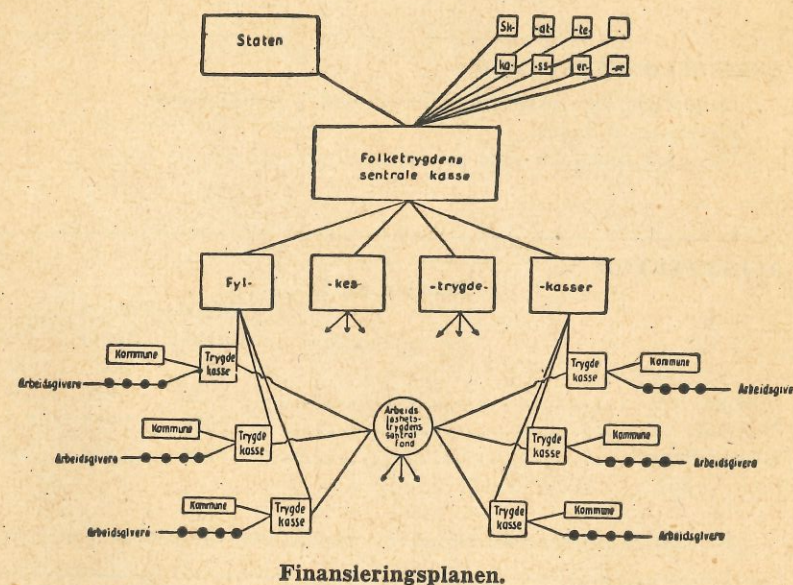
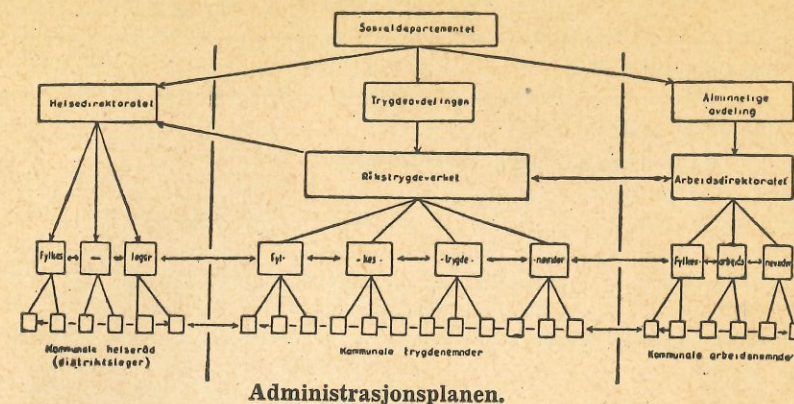
Folketrygden skal sentralt bli administrert av ett organ, Rikstrygdeverket. Den øverste finansielle og administrative ledelse vil selvsagt som nå ligge i Sosialdepartementet.

Det er ikke meningen å gjennomføre folketrygden med ett slag. Planen skal gjennomføres i flere etapper, og det er foreslått følgende prioritetsorden: Først gjennomfører en uførestønad etter de samme regler som gjelder i alderstrygden nå. I neste etappe øker en satsene i alders- og uførestønaden til de grunnsatser som er foreslått i meldingen, men uten boligtillegg. I tredje etappe gjennomføres utbyggingen av syketrygden. I siste etappe gjennomføres boligtilleggene i pensjonstrygdene, forsørgerstrygden og omleggingen av barnetrygden.

Hvor lang tid det vil ta å gjennomføre de reformene som er foreslått i stortingsmeldingen om folketrygden, avhenger meget av den økonomiske utviklingen i landet. Men det er viktig at hovedprinsippene for planen blir drøftet så tidlig som mulig, og det er meningen at meldingen om folketrygden skal gi grunnlag for en slik drøfting.

Hvis en får gjennomført de stønadsformene som er foreslått i Folketrygden, vil vi få en nesten fullstendig trygd mot inntektsbortfall. Forsorgsvesenet skulle da bare behøve å gi hjelp i de særlige tilfellene som alltid vil forekomme utenom rammen av selv den aller beste sosialtrygdordningen.

Dermed skulle en nå det mål som var stilt i Fellesprogrammet av 1945, nemlig: å utvikle sosiallovgivningen med sikte på å gjøre forsorgsvesenet overflødig.

NAGJELDENE OG FORESLATTE SATSER

Nagjeldende satser.

SYKETRYGD

Dagpenger når årlig arbeidsinntekt:

0— 600 kr.	0 kr.
600—1 000 «	2 «
1 000—2 000 «	3 «
2 000—3 000 «	4 «
3 000—4 500 «	5 «
Over 4 500 «	6 «

Forsørgingstillegg:

Hustru og hvert barn kr. 0.67.

Familiepenges:

Første forsørget $\frac{3}{4}$ av dagpengene. Annen forsørget kr. 1.33. Hver av de øvrige forsørgede kr. 0.67.

Maksimum 90 % av inntekten. Karenstid 3 dager. Varighet 1 (2) år.

ARBEIDSLØSHETSTRYGD

Dagpenger og forsørgingstillegg som i syketrygden.

Karenstid 6 dager.

Varighet inntil 15 uker pr. år.

ALDERSTRYGD

Pensjon pr. år.

	Minstepensjon		
	Landet	Byene	Oslo
	kr.	kr.	kr.
Enslige	720	840	1 620
Ektepar	1 080	1 260	2 640
Barnetillegg	204	264	480

Pensjonen regnes med 60 pst. av inntekt over 60 pst. av pensjonen.

FOR STØNAD I SOSIALTRYGDEN

Foreslåtte satser.

SYKETRYGD

Dagpenger når årlig arbeidsinntekt:

—1 000 kr	0 kr.
1 000—2 000 «	3 «
2 000—3 000 «	4 «
3 000—5 000 «	5 «
Over 5 000 «	6 «
Selvstendige grunnsats	4 «
Event. tilleggstrygd	2 «

Forsørgingstillegg:

Hustru og første barn 2 kr. Hvert av de øvrige barn 1 kr.

Familiepenges:

Dagpenger + forsørgingstillegg. For enslige i sykehus eller føde-hjem $\frac{3}{4}$ av dagpengene.

Maksimum 80 % av inntekten. Karenstid 3 dager for arbeidstakere og 12 dager for selvstendige. Varighet 1 år.

ARBEIDSLØSHETSTRYGD

Dagpenger og forsørgingstillegg som i syketrygden.

Karenstid 6 dager.

Varighet inntil 52 uker (13 uker når kort tid i trygdepliktig arbeid) med adgang til forlengelse på visse vilkår.

ALDERSTRYGD

Pensjon pr. år.

	Boligkostnadsgruppe			
	I	II	III	IV
	kr.	kr.	kr.	kr.
Enslige	900	1 000	1 100	1 200
Ektepar	1 500	1 650	1 800	1 950

Barnetillegg:

Første barn 500 kroner. Hvert av følgende barn 300 kroner.

Pensjonen regnes med 50 pst. av inntekt over 50 pst. av pensjonen.

NÅGJELDENDE OG FORESLÅTTE SATSER

Någjeldende satser.

UFØRETRYGD

YRKESKADETRYGD

Pensjon pr. år til helt arbeidsuføre.

	Industriarbeidere og sjømenn kl. 3.	Fiskere.
	kr.	kr.
Enslige	1 800	1 200
Ektepar	2 000	1 400
Enker	1 200	800

Barnetillegg:

Hvert barn 200 kroner + 200 kroner ekstra for en enkes første barn.
Delvis arbeidsuføre ytes forholdsmessig pensjon.

BARNETRYGD

Kr. 180.00 pr. år fra og med 2. barn og til 1. barn når forsørger er enslig eller barnet foreldreløst.

FORSØRGERTRYGD

ENKETRYGD

FOR STØNAD I SOSIALTRYGDEN

Foreslåtte satser.

UFØRETRYGD

For helt arbeidsuføre som i alderstrygden med samme fradragsregler.

For 50—100 pst. arbeidsuføre, forholdsmessig reduksjon.

YRKESKADETRYGD

Pensjon pr. år til helt arbeidsuføre.

	Arbeidstakere				Fiskere, friv. selvst.			
	Boligkostnadsgruppe							
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Enslige	1800	1900	2000	2100	1200	1300	1400	1500
Ektepar	2400	2550	2700	2850	1800	1950	2100	2250
Enker	1200	1300	1400	1500	900	1000	1100	1200

Barnetillegg:

Første barn 500 kr. Hvert av de følgende barn 300 kr.
Delvis arbeidsuføre ytes forholdsmessig pensjon.

BARNETRYGD

Kr. 200.00 pr. år for barn inntil 7 år }
« 300.00 —«— over 7 år } fra og med 2. barn.

FORSØRGERTRYGD

Til ensligstilte mødre pensjon som i alderstrygden med barnetillegg.

Til andre som har omsorgen for barn 500 kr. for første barn og 300 kr. for hvert av følgende.

ENKETRYGD

Til enker som ikke har forsørgertrygd, pensjon som i alderstrygden forutsatt at visse vilkår med omsyn til enkens alder, ekteskapets varighet, den tid som er gått siden hun ble gift eller hvorvidt hun tidligere har hatt forsørgelsestrygd, er oppfylt.

Sosialpolitikken.

Det må bli tatt vare på folkehelsen ved tiltak ledet av staten i samarbeid med kommunene og frivillige helseorganisasjoner. Fortsatt kamp mot de store folkesykdommer. Regelmessig helsekontroll av ungdommen. Kommunale helsestasjoner for mødre og barn. Helsesøster i distriktene.

Arbeidet for et fullverdig kosthold for hele folket føres videre fram ved en planmessig ernæringspolitikk fra statens side i samarbeid med produsenter og forbrukere.

Fortsatt arbeid med utbygging av de sosiale trygdene med det mål å nå fram til en alminnelig folketrygd. Vilåårene for de alderstrygdede bedres.

Forsvarlig omsorg for evnerike og andre som trenger særlig pleie.

Staten, fylkene og kommunene fører landsplanen for utbyggingen av våre sykehus videre. Skolelegevesenet effektiviseres og sosial tannrøkt gjennomføres snarest.

Arbeidervernlovene revideres og utvides til å omfatte de rupper som nå ikke er beskyttet.

De delvis arbeidsføre blir opplært så de kan få høvelige plasser i arbeidslivet.

Husmødrenes arbeid lettes ved økt bruk av elektrisitet, ved innlegg av vann, og ved standardisering av hensiktsmessige kjøkken og av utstyr til hjemmene. Hjemmets forskningsinstitutt. Fortsatt arbeid for å skaffe faste, utdannede kommunale husmorvikarer og parktanter og hjelp til ferie for husmødre med små barn.

Det settes full kraft i å organisere og modernisere barnevernsarbeidet under en felles ledelse med forenklet administrasjon. Hjem for deferensiering av evneveike barn opprettes. Flere barnehager og daghjem.

Samarbeid mellom stat, kommune og de store folkeorganisasjoner for å gi adgang for billigere og bedre nytting av ferie og fritid.

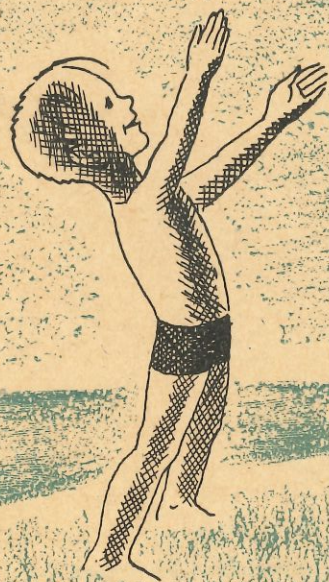
Fortsatt støtte til idretten og friluftslivet.

Innendørs idrettsanlegg samordnes med utbygging av lokaler for ungdommens kultur- og organisasjonsarbeid.

Edruehgheten.

Kampen mot drikkeondet er et ledd i folkets frigjøringsarbeid. Effektivt opplysningsarbeid må være det grunnleggende i kampen mot drikkeondet. Skolen må gi kunnskaper om alkoholens virkninger og om årsakene til alkoholismen. Det løyves de midlene som trenges til den almene opplysning for stigende folkeedruehghet. Alkoholistforsorgen utbygges. Effektiv kontroll med og skarp håndheving av edruehghetslovgivningen. Kamp mot gaukingen. Privatøkonomiske interesser i rusdrikke-tilvirkning og omsetning avvikles. Statens overtakelse av bryggeriene utredes. Kommunenes sjølbestemmelsesrett i bevillingssaker opprettholdes i sin nåværende form.

FOLKETRYGDEN

329(48)15
N8161/ 1949

Arbeids-
Arkiv
Oslo

